Tác Giả: H□ Đinh
Thứ Hai, 29 Tháng 12 Năm 2008 12:34

Cu□i Năm Tý L□i Nói Chuy□n Th□t Chu□t

Xóm C□n H□ Uy Di

Quê tôi Phan Thi□t h□u nh□ không th□y ai nh□c t□i chuy□n ăn th□t chu□t bao gi□, dù Bình Thu□n đ□t ru□ng cũng mênh mông nên đáu có thi□u gì h□ hàng nhà Tý. Tuy nhiên nh□ng ngày s□ng trong quân ngũ xuôi nam ng□□c b□c, tôi đã có d□p theo b□n bè v□ mi□t Đ□ng Tháp M□□i trong mùa n□□c n□i hay xu□ng t□n Ch□ M□i Long Xuyên vào lúc g□t hái xong, ra xem ng□□i ta đ□t đ□ng đ□t l□□i b□t chu□t r□t vui. Còn m□t k□ ni□m khác cũng không quên đ□□c, đó là lúc hoa phu□ng n□ r□c tr□i báo hi□u mùa h□ t□i thì vùng sông Ti□n sông H□u cũng b□□c vào mùa săn chu□t. T□t c□ các tr□□ng h□c đ□u đóng c□a và m□t s□ h□c sinh v□ quê tr□n n□ng. Lúc này Đ□ng Tháp M□□i đang vào mùa n□□c n□i và các cô n□ sinh t□ thành ph□ v□ cũng theo gia đình đi đâm chu□t . Th□t không gì vui h□n khi đ□□c ng□i chung xu□ng v□i các em đ□ chiêm ng□□ng tài ngh□ phi th□□ng c□a ng□□i con gái Đ□ng Tháp .. nh□t là lúc nàng đang nhón gót nh□m vào đàn chu□t trên cành, nên quên gi□ gìn ý t□.. đ□ th□t h□ hênh, khi□n ng□□i lính tr□ xa nhà, nh□ đ□i nh□ng c□nh t□□ng bu□i đó, t□i nay v□n không sao quên đ□□c.

Th□ gi□i hi□n nay có h□n 6000 loài g□m nh□m trong đó h□ chu□t chi□m 600 gi□ng và th□ nào cũng ăn h□i phá ho□i và gây nh□ng d□ch b□nh nguy hi□m cho ng□□i và súc v□t không nh□ng cho VN mà □ đâu cũng đ□u ch□u chung th□m h□a do chu□t gây ra. Chu□t nhà và chu□t đ□ng có vóc dáng hao hao b□ng nhau ch□ khác là chu□t đ□ng có b□ lông màu vàng nâu t□□ng t□ nh□ màu lông c□a loài cheo, m□n r□ng. Chu□t đ□ng r□t tinh khôn, th□□ng s□ng thành đàn trong nh□ng hang đào sâu ăn lu□n d□□i đ□t bên c□nh nh□ng ru□ng lúa kh□p đ□ng b□ng sông C□u Long. Do kh□ năng tình d□c và sinh s□n r□t m□nh m□, nên ăn th□t chu□t đ□ng th□□ng xuyên, giúp cho ng□□i m□nh th□n khí, tinh t□y đ□y đ□, tóc đen, không đau l□ng, h□t mõi g□i. Đi□u này cũng đ□□c ghi trong sách Đông d□□c c□a th□n y Tu□ Tĩnh ‘ th□t chu□t đ□ng đ□c có v□ ng□t chát, h□i □m không đ□c, dùng đ□ ch□a tr□ các ch□ng g□y x□□ng, ph□ng l□a, các v□t th□□ng do đao ki□m gây ra và hi□m mu□n con cái ‘.

Nh□ng trên h□t đ□i v□i dân ch□i m□i mi□n, chu□t đ□ng l□i là m□t món nh□u n□i ti□ng, không kém gì r□n, c□y t□ hay th□t dông kh□p quê h□□ng mi□n bi□n m□n. Nên đâu có gì l□ khi th□y d□c theo qu□c l□ 4 t□ c□u Tân An tr□ xu□ng t□i các b□c M□ Thu□n, Vàm C□ng, C□n Th□ hay nh□ng ngôi ch□ n□i b□nh b□ng trên sóng n□□c Ngã B□y, Cái Răng, Phong Đi□n (Phong Dinh), Trà Ôn (Vĩnh Long), C□n Tròn (Đ□nh T□□ng), Ch□ Thom (B□n Tre) và Cà Mau.. n□i nào cũng bày bán chu□t đ□ng, m□t món ch□i không th□ nào thi□u trong các th□c đ□n c□a dân nh□u.

Sau ngày 1-5-1975 đi tù c□ng s□n t□i Huy Khiêm, Tánh Linh, B□c Ru□ng.. nh□ng ng□□i lính c□a S□ Đoàn 18 B□ Binh năm nào, l□i có d□p h□i ng□ v□i nh□ng con chu□t đ□ng to béo trên kh□p đ□ng ru□ng lúa n□□c và lau s□y, ch□y d□c theo hai b□ sông La Ngà t□ Kà Tót t□i t□n Sùng Nh□n giáp ranh v□i Long Khánh. Chu□t □ đây l□n h□n loài chu□t vàng □ đ□ng b□ng sông C□u, m□t to và sáng, chay nhanh nh□ m□n r□ng không d□ gì tóm đ□□c. Nh□ng tr□i sinh voi thì ph□i sinh c□, nên nh□ng lúc đi lao đ□ng □ ngoài, ch□ c□n làm ch□ng vài ch□c cái b□y chu□t b□ng tre là có th□t t□□i ăn h□ng ngày đ□ ‘ c□i thi□n ‘ nh□ng thân xác khô đét c□a Lính ngày ngày làm vi□c quá s□c ng□□i mà ch□ đ□□c nuôi s□ng b□ng g□o m□c đ□n v□i bo bo, khoai mì , cám nuôi heo và b□t c□ th□ gì ăn đ□□c k□ c□ n□m d□i, măng tre, lá giang trong r□ng. T□t c□ đã là chuy□n c□ tích nên gi□ ch□c đâu ai c□n ph□i nh□ đ□ ph□i làm bu□n nh□ng b□□c chân đ□i khi có d□p quay l□i VN n□i vòng tay l□n.

1- SĂN CHU□T TRONG MÙA N□□C N□I VÀ Đ□T Đ□NG :

T□ ngu□n chính t□i Kampuchia, sông Mekong ch□y vào Nam Ph□n b□ng hai nhánh t□i Châu Đ□c và H□ng Ng□, xu□ng t□n M□ Tho, B□n Tre. Khu v□c này chi□m m□t di□n tích h□n 1 tri□u Ha, ph□n l□n là v□□n cây ăn trái đ□ lo□i, m□c b□t ngàn theo hai b□ sông Ti□n và H□u, cùng v□i m□t h□ th□ng kênh r□ch ch□ng ch□t nh□ m□ng nh□n. Đ□c bi□t gi□a dòng sông th□□ng có nhi□u cù lao l□n nh□ nh□ C□n Ph□ng, Lân, Qui t□i M□ Tho, cù lao Ông H□ □ An Giang, cù lao Tân L□c (Th□t N□t-C□n Th□), cù lao Bình Hòa Ph□□c t□i Vĩnh Long..

Nói chung đ□ng b□ng sông C□u Long đ□□c t□o thành b□i phù sa c□a hai nhánh sông Mekong, g□i là sông Ti□n (Dòng chính) và sông H□u, đ□□c chia thành chín nhánh nh□ hình r□ qu□t, đ□ ra bi□n b□ng chín c□a, l□i t□o thành nhi□u cù lao r□t phì nhiêu. Trong lãnh th□ VN, phía th□□ng ngu□n, sông C□u Long làm thành vùng trũng nh□ nh□ng h□ ch□a n□□c thiên nhiên trong mùa l□t. V□ phía bi□n, đ□ng b□ng đ□□c phù sa b□i đ□p cao ráo, thành nh□ng gi□ng đ□ c□t nhà c□a, l□p v□□n cây ăn trái . Dòng sông cho nhi□u tôm cá quanh năm, bù đ□p phù sa nh□ m□t th□ phân bón h□u to r□t t□t cho đ□ng ru□ng. Toàn vùng, M□ Tho đ□□c coi là lý t□□ng nh□t cho ngh□ nông vì đ□t đai phì nhiêu, sông r□ch đ□y tôm cá, ng□□i dân làm ch□i ăn thi□t, cu□c s□ng sung túc, t□o thêm dân trí l□ nghĩa v□i các thú vui ngh□ thu□t, mà phát tri□n nh□t n□p s□ng mi□t v□□n tao nhã qua đ□n, ca, hát x□□ng, th□ ngâm, hò đáp khi chèo thuy□n gi□ g□o.

Vùng Đ□ng Tháp M□□i và Khu T□ Giác Long Xuyên : R□ng 1 tri□u ha, đ□□c coi nh□ là nh□ng h□ ch□a n□□c thiên t□o, vào mùa sông Ti□n-sông H□u l□t l□i, nh□ vào năm mi□n trũng th□p. Trong s□ này quan tr□ng nh□t v□n là Đ□ng Tháp M□□i, v□i các khu r□ng tràm X□o Quít (20 Ha), Tràm Chim (2441Ha).. có h□n 141 loài chim sinh s□ng, nhi□u nh□t là loài s□u đ□u đ□. T□ sau ngày

Vi□t C□ng chi□m đ□□c Mi□n Nam VN thì vùng Đ□ng Tháp M□□i cũng đã theo cu□c bi□n dâu thay đ□i r□t nhi□u. Tuy nhiên có m□t s□ ki□n mà các đ□nh cao trí tu□ c□a loài kh□ kh□t bó tay. Đó là c□ m□i năm t□ tháng tám đ□n tháng m□□i m□t âm l□ch, khung c□nh hoang s□ c□a vùng này t□ ngàn đ□i l□i tái di□n su□t mùa n□□c n□i, bi□n hàng trăm ngàn m□u ru□ng chìm ng□p trong bi□n n□□c đ□c ng□u phù sa mông mênh vô t□n. B□i v□y nên trong dân gian m□i có câu ca dao quen thu□c mà ng□□i Đ□ng Tháp M□□i ai cũng bi□t gi□ng nh□ chi□c xu□ng ba lá đ□□c xem nh□ là v□t b□t ly thân c□a b□n đ□a :

‘ Tháp M□□i n□□c ng□p đ□ng chua,
N□a mùa n□ng cháy, n□a mùa n□□c dâng .’

T□t c□ cũng đã thu□c v□ d□ vãng vì mùa n□□c n□i h□ng năm bình th□□ng tr□□c tháng 5-1975 nay bi□n thành nh□ng c□n l□t l□i d□ d□i do n□□c sông C□u Long t□ m□n ng□□c đ□ v□ vì Tàu Đ□ xây d□ng b□a bãi r□t nhi□u đ□p n□□c vĩ đ□i trên th□□ng ngu□n sông Mekông cũng nh□ các con sông khác t□i B□c và Trung Vi□t. Bu□i tr□□c ai cũng mong đ□i mau t□i mùa n□□c n□i v□i nh□ng ngu□n l□i to l□n cho ng□□i dân □ đây :

‘ Đ□ng Tháp M□□i cò bay th□ng cánh
N□□c Tháp M□□i l□p lánh cá tôm ‘
Mu□n ăn bông súng m□m kho
Thì vô Đ□ng Tháp ăn cho đã thèm ‘

(Ca dao)

Ngoài cá tôm t□ m□i sông r□ch đ□n mùa n□□c n□i tràn v□ đây sinh đ□ , còn có c□ chim, rùa, r□n, □ch.. t□t c□ đ□□c ch□ bi□n thành nh□ng đ□c s□n ‘ h□□ng đ□ng c□ n□i ‘ cây nhà lá v□□n mà ng□□i x□ xa m□t l□n ghé t□i th□□ng th□c, đ□ r□i không th□ nào quên đ□□c. Đó là món cá lóc n□□ng trui, lo□i cá lóc đ□u to béo ng□y nh□t là con cái đang mang c□ b□ng tr□ng vàng □□m. Không c□n c□u k□ mà ch□ c□n r□a cá cho s□ch bùn nh□t, r□i dùng tre nh□n đâm xuyên thân cá t□ đ□u cho t□i đuôi. C□m cá ng□□c đ□u xu□ng đ□t r□i đ□t l□a r□m thui cá v□a đ□ chín. Cá tr□ng n□n sau khi bóc b□ l□p vãy cháy đen, đem đ□t trên lá sen thay dĩa, đang lúc còn nóng h□i cu□n v□i lá súng non ch□m mu□i tiêu và đ□a cay b□ng b□ng th□ r□□u c□t b□ng n□p ch□ng 45 đ□ n□ng. R□i thì vùa nh□u v□a cao h□ng lai rai hát vài câu v□ng c□ hay hò các đi□u lý mi□n Đ□ng Tháp, qu□ th□t lúc đó tr□i đ□t chung quanh hình nh□ cũng cao h□ng say theo ng□□i.

Nh□ng vui nh□t v□n là c□nh r□n và chu□t đ□ng b□ đ□ng □ , rũ nhau tìm đ□t s□ng trên nh□ng gò đ□t cao n□i lên gi□a bi□n n□□c tr□ng xóa. Đây là lúc hai k□ thù không đ□i tr□i chung t□ muôn đ□i nh□ng vì ngh□ch c□nh nên b□t bu□c ph□i đ□i m□t v□i nh□ng tr□n th□ hùng đ□m máu đ□ t□n t□i. R□n ăn chu□t nh□ng chu□t không bao gi□ b□ tiêu di□t vì chúng sinh s□n r□t nhanh cho nên □ đâu cũng th□y chu□t. Sau ngày 1-5-1975 thiên h□ b□ng d□ng khoái món r□n nên h□ hàng nhà xà t□ các lo□i c□c đ□c nh□ h□ đ□t, h□ mang, h□ vàng, h□ mun, h□ b□□m, mai g□m, l□c .. cho t□i các lo□i r□n hi□n nh□ r□n n□□c, bông, súng, ri cá.. đ□u tr□ thành món đ□c s□n k□ c□ các lo□i r□□u r□n tam xà, ngũ xà, th□t xà, máu r□n, m□t r□n.. khi□n cho r□n d□n mòn v□ng bóng, t□o c□ h□i cho chu□t phá ho□i đ□ng ru□ng d□ d□i, g□m nh□m d□n mòn xác M□ VN yêu d□u □ bên trong đ□ ch□ ngày tan hoang t□n tuy□t.

Chu□t Đ□ng Tháp M□□i th□i nào cũng h□ng hà sa s□ nh□t là khi b□ đ□ng □ vào mùa n□□c n□i. Chu□t nhi□u quá có lúc chúng l□i đ□y làm đ□t kín c□ m□t khúc kênh và ch□ m□t đàn nh□ thôi cũng đ□ ăn s□ch vài m□u lúa tr□ ch□ g□t. N□□c ng□p hang khi□n chu□t đ□ng ph□i leo lên các cây tràm đ□ tránh. Đây là th□i gian săn chu□t d□ nh□t vì h□ nhà tý đã lâm vào b□□c đ□□ng cùng, ch□ c□n b□i xu□ng t□i ch□ và dùng ch□a đâm là h□t tr□n □, k□ c□ m□y tr□ r□t xu□ng n□□c cũng b□ chó săn tóm g□n.

Cũng □ Đ□ng Tháp vào mùa khô t□ tháng 3, tháng 4, lúc đó ru□ng đã g□t xong ch□ còn tr□ g□c r□ và m□i ng□□i l□i đ□t đ□ng giăng l□□i sua chó săn chu□t. H□i ôi đã m□y ch□c năm r□i và m□y ng□□i b□n lính chung khóa n□i kh□ nay cũng đã v□ v□i đ□t trên kh□p các m□t tr□n và trong lao tù nh□ng c□nh t□□ng b□t chu□t trên nh□ng cánh đ□ng mênh mông vang r□n ti□ng ng□□i hò hét xen l□n chó s□a inh □i th□t vui và l□ m□t nên làm sao quên đ□□c. Càng tình h□n là ngày gi□ t□ Đ□ng Tháp tr□ l□i đ□n v□ t□n C□ Chi, gia đình c□a b□n l□i cho nhi□u th□t chu□t mang theo đ□ anh em trong đ□n v□ nh□u.

Mi□n tây Nam Ph□n có hai lo□i chu□t c□m và c□ng nhum. Chu□t c□m nh□ con màu lông xám còn c□ng nhum thì to xác, lông đen đ□c bi□t hàng lông trên sóng l□ng s□m h□n v□n là k□ thù truy□n ki□p c□a r□n h□ đ□t. Vào mùa n□ng g□t, r□n h□ th□□ng chui xu□ng hang chu□t đ□ng đ□ tránh n□ng và săn m□i. V□i loài chu□t c□m nh□ con thì r□n làm x□p nh□ng g□p ph□i hang c□ng nhum thì m□t tr□n ác chi□n th□ nào cũng x□y ra v□i k□t cu□c c□ hai phía đ□u toi m□ng và đ□□c ng□□i mang v□ làm th□t ngon lành.

Trong h□ nhà chu□t ch□ có loài c□ng nhum đ□c bi□t có 4 răng c□a m□c dài và phát tri□n nhanh h□n các loài khác nên chúng phá phách d□ t□n vì ph□i luôn mài cho răng mòn b□ng cách đào hang m□i b□ hang cũ liên t□c nên không bao gi□ có ch□ □ nh□t đ□nh. Riêng loài chu□t núi □ mi□t r□ng Bù Gia M□p thu□c t□nh Ph□□c Long thì l□n g□p ba l□n loài chu□t vàng □ H□u Giang , có màu lông nâu s□m nh□ loài m□n r□ng, m□t to ch□y r□t nhanh.

Tác Giả: H□ Đinh
Thứ Hai, 29 Tháng 12 Năm 2008 12:34

Săn chu□t có nhi□u cách, t□ b□y x□p cho t□i d□m cù, đ□p r□p, đào hang và dùng ch□a đâm. Cách dùng b□y x□p t□□ng đ□i nh□ nhàng nh□t, ch□ ch□u khó ki□m soát m□y cái b□y cho tr□ng đ□ con khác chui vào. Còn d□m cù là cách săn chu□t t□p th□ b□ng cách dùng hai mi□ng l□□i đăng dài bao quanh gò đ□t cao n□i có hang chu□t (g□i là cù) theo hình ch□ V. Đ□t m□t xà vi (m□t loài l□ c□a ng□□i Vi□t g□c Miên) n□i ch□ giáp mí c□a đăng hay đào m□t l□ sâu n□i đó đ□ b□t chu□t. Sau khi đ□t đăng xong, dùng g□y g□c đ□p vào lùm b□i khi□n chu□t ho□ng s□ ch□y tán lo□n sa vào xà vĩ hay r□t xu□ng h□ sâu, n□u trúng hang có nhi□u chu□t, m□t l□n d□m cù b□t c□ trăm con.V□ mùa khô chu□t tr□n d□□i hang sâu mu□n b□t ph□i đào b□ng lo□i leng đ□c bi□t dùng đ□ đào đ□t th□t khô c□ng. Tr□□c khi đào ph□i b□t các ngõ ngách mà chu□t dùng đ□ thoát thân xong r□i m□i đào và dùng chó săn đánh h□i tìm chu□t..

2- TH□T CHU□T, MÓN NGON C□A DÂN CH□I M□I MI□N :

Trên th□ gi□i ngày nay k□ c□ t□i Á Châu, th□t chu□t tuy không đ□□c ph□ bi□n r□ng rãi nh□ng không ph□i là không có bán công khai nh□t là t□i Trung Hoa và Vi□t Nam. Chu□t cũng là m□t trong sáu món ăn c□c quý g□m Sâm Th□, Não h□u, T□□ng tinh, Tr□ v□□ng, Ph□□ng Chi th□o và Kh□ng noãn mà T□ Hy Thái H□u đ□i nhà Thanh, đã dùng làm th□c đ□n chính trong b□a ti□c kho□n đãi các s□ th□n ph□□ng tây t□i B□c Kinh vào T□t Nguyên Đán năm Giáp Tý (1874) Riêng các dân t□c □ mi□n B□c c□c đã ch□ bi□n th□t chu□t thành m□t món ăn vô cùng đ□c đáo, b□ng cách đem th□t chu□t đã làm xong ngâm vào r□□u vài gi□. Sau đó v□t th□t chu□t ra lăn b□t r□i đem chiên ăn r□t ngon và l□ mi□ng.

Có th□ nói th□t chu□t là món ăn r□t ph□ bi□n t□i Đ□ng Tháp M□□i. T□o hóa th□t tr□ trêu vì đã sinh ra con chu□t còn cho nó thêm cái đuôi th□t dài. Và chính con ng□□i đã dùng cái đuôi này đ□ quăng nó lên b□p l□a thui tr□i lông tr□□c khi x□ th□t. Đ□u tiên c□t bo đ□u, 4 cái chân, đuôi r□i dùng dao nh□n r□ch m□t đ□□ng dài t□ c□ xu□ng t□i r□n đ□ l□t l□p da ngoài. Ti□p theo c□t b□ b□n cái h□ch □ trong nách c□a b□n cái chân, m□ b□ng quăng h□t b□ lòng ch□ ch□a l□i lá gan, th□ là xong.

Chu□t có th□ ch□ bi□n thành nhi□u món ăn h□ng ngày và là m□t đ□c s□n c□a dân nh□u mi□n Nam VN. Th□t m□m có nhi□u m□, có th□ khìa v□i n□□c c□t d□a, ram, xào lá cách, n□u canh chua, □□p s□ n□□ng, chiên hay b□m nh□ xào v□i lá quít hay mò om.. món nào cũng h□p v□i kh□u v□ c□a dân be đ□ đ□a cay thì h□t ý.

Nh□ng ngon nh□t có l□ là món ' chu□t khìa n□□c d□a ' không riêng gì t□i Đ□ng Tháp mà h□u h□t các t□nh Mi□n Nam đ□u □a thích. Mu□n làm món này thì chu□t sau khi đã l□t da, l□t ph□n b□ng đem khoét m□t l□ nh□ đ□ lôi ru□t ra b□ h□t. Hành c□, t□i s□ng đâm nhuy□n tr□n vào m□ th□t chu□t khác đ□□c b□m nh□ có □□p ngũ v□ h□□ng, đ□□ng mu□i. Đem th□t này d□n vào khoang b□ng tr□ng c□a chu□t và b□ vào ch□o m□ chiên vàng. Sau đó v□t chu□t s□p th□ t□ trong 'm□t cái soang r□i đ□ n□□c d□o vào cho ng□p th□t chu□t, dùng l□a riu rui rim thit chu□t t□i khi n□□c trong ch□ còn s□n s□t thì đem n□□c c□t d□a khô đ□ vào n□u cho sôi r□i đem xu□ng r□c m□t l□p đ□u ph□ng rang trên m□t.

Có th□ ăn món th□t chu□t này v□i xà lách, rau th□m, cà chua x□t mi□ng hay ch□m chu□t v□i mu□i tiêu chanh ho□c n□□c m□m t□i □t ăn v□i c□m k□ c□ dùng làm món nh□u cũng r□t ' k□t ' nh□t là đ□i v□i ng□□i khác x□ hay dân thành th□ ch□a bao gi□ th□y đ□□c con chu□t đ□ng.

+ C□ Th□t Chu□t X□ B□c :

Ai cũng t□□ng ch□ có ng□□i mi□n Nam là thích ăn th□t chu□t nh□ng không ng□ trên đ□t B□c thiên h□ cũng thèm món này, b□ng ch□ng là t□i làng Đình B□ng, huy□n Tiêu S□n t□nh B□c Ninh ngay t□ th□i Pháp thu□c đã có m□t bài th□ c□a tác gi□ Tr□n Văn Đăng vi□t ca t□ng b□y món th□t chu□t tr□ danh t□i đ□a ph□□ng :

' Bao gi□ b□n đ□n thăm nhà,
Th□□ng th□c đ□c s□n đ□m đà tình quê
Mùa đông xin đón b□n v□
Ăn món th□t chu□t h□□ng quê t□ hào .. ' '

Th□i tr□□c vì đói kém ng□□i dân b□t bu□c ph□i lén lút b□t chu□t ăn thay c□m cho đ□ đói nh□ng cũng có nhi□u vùng th□t chu□t đ□□c bày bán và ăn u□ng công khai t□i hai t□nh B□c Ninh và H□ng Yên thu□c mi□n H□ du B□c Vi□t, trung tâm c□a nh□ng cánh đ□ng lúa chiêm ngút ngàn và trù phú. N□i ăn th□t chu□t n□i ti□ng nh□t ch□ng nh□ng t□ x□a mà t□i nay v□n n□i ti□ng nh□t vùng Kinh B□c, đó là làng Đình B□ng ngoài vi□c m□i ng□□i khoái ăn chu□t mà còn có c□ ch□ chu□t th□□ng nhóm h□p t□ 3- 4 gi□ chi□u m□i ngày nh□ng nh□n nh□p nh□t sau mùa g□t.

Chu□t đ□ng đã làm s□ch đ□□c x□p th□ t□ trong nh□ng chi□c thau nhôm. V□ cách làm th□t thì cũng gi□ng trong Nam, l□t da ch□t đ□u cát b□ t□ chi, đuôi, h□ch c□ h□ch b□n (r□t hôi tanh), v□t

ru□t ch□ l□y tim, gan, c□t. Th□t chu□t vào nh□ng ngày s□p T□t bán giá cao, t□ 12.000 -13.000 ti?n H□/1 ký g□n b□ng giá th□t heo. C□ th□t chu□t Đình B□ng g□m b□y món : Chu□t lu□t r□c lá chanh thái nh□, chu□t xào v□i đ□u ph□ng và hành lá ăn v□i bún, chu□t ram kho r□n ch□m múi chanh hay n□□c m□m d□m □t, chu□t n□u đong, chu□t gi□ c□y, chu□t xào chua ng□t và chu□t s□t cà chua.

M□i đây báo chí VN loan tin th□t chu□t đang lên ngôi t□i Hà N□i, ch□ng nh□ng trong th□c đ□n c□a dân nh□u mà còn len lõi vào b□p c□a các bà n□i tr□. Cũng ngu□n tin trên thì th□t chu□t ngày nay đ□□c bày bán ch□ng nh□ng t□i B□c Ninh, H□ng Yên ,mà còn có m□t t□i ch□ đình làng Vĩnh Ninh thu□c huy□n Thanh Trì (Hà Đông) . □ đây, chu□t nhi□u và ngon béo t□ tháng m□□i sau mùa g□t. Th□t chu□t đ□□c làm tr□ng và còn l□y c□ răng và ru□t b□ đi. Chu□t bày bán g□m hai lo□i : chu□t lu□c chín và chu□t s□ng đ□ khách mang v□ n□u n□□ng theo ý mình. Theo gi□i sành đi□u thì chu□t t□ th□t m□i ngon và sach vì chúng ch□ s□ng □ b□ ru□ng th□p. Ngoài ra chu□t mu□n không b□ thiu thì khi b□t v□ ph□i còn s□ng b□ng cách đ□ n□□c sôi vào hang chu□t đ□ chúng s□ chun ra l□t vào l□ng. Tóm l□i m□t ch□i c□a ng□□i Hà N□i hi□n nay là ăn nhái, cào cào và món chu□t □□p t□i, □t t□□i k□p v□i lá chanh, quít hay cam r□i đem n□□ng ch□m mu□i □t. Ch□ng nh□ng th□ món chu□t đ□ng còn ti□n nhanh ti□n m□nh t□i t□n xã Hoàng Đ□ng, huy□n Ho□ng Hóa t□nh Thanh Hóa. T□i đây ch□ có nh□ng nhà giàu m□i đ□ s□c đãi ti□c b□ng món th□t chu□t và có c□a hàng còn bán c□ ' ti□t canh chu□t '.

Nhà văn Vũ B□ng trong ' món l□ mi□n Nam ' đã h□t l□i ca t□ng th□t chu□t và g□i đó là s□ huy□n di□u vì nh□u th□t chu□t r□i t□i b□a c□m k□ l□i dùng toàn các món chu□t v□n không th□y ngán chút nào nên c□ ăn hoài. Cũng theo ông, thì món ngon nh□t trong th□c đ□n chu□t là món th□t chu□t b□m nh□ xào v□i rau bò om xúc bánh tráng n□□ng. K□ là món chu□t xào b□u ăn v□a mát v□a th□m không khác gì ăn c□m tr□n v□i tr□ng cáy thêm th□ rau s□n chùa H□□ng ngoài B□c. Ngoài ra còn th□t chu□t □□p ngũ v□ h□□ng ch□ng m□t gi□ đem khìa v□i n□□c d□a, đ□y vung l□i ch□ng m□□i lăm phút đ□ gi□ l□i h□□ng th□m. Thêm món chu□t □□p hành , t□i, s□ b□ lò.., chu□t ram kho và chu□t xào lăn.

□ H□u Giang và nh□t là vùng Đ□ng Tháp M□□i vào mùa n□□c n□i chu□t nhi□u quá ăn không h□t ph□i đem thui l□t da ch□t đ□u đuôi t□ chi, m□ b□ng quăng b□ đ□ lòng r□i đem làm m□m đ□ dành ăn c□ năm. Còn mùa n□ng thì đem th□t chu□t □□p v□i lá l□t ph□i th□t k□, ăn không thua gì các lo□i khô s□c, nai, bò.. Cũng □ mi□n Nam lúc tr□i b□t đ□u vào mùa m□a là m□i ng□□i đ□ xô đi săn chu□t đ□ng. Có th□ nói h□u h□t nông dân mi□n đ□ng b□ng sông C□u Long đ□u thi□n ngh□, kinh nghi□m và gi□i t□i m□c ch□ c□n quan sát nh□ng d□u v□t mà chu□t đ□ l□i trên nh□ng bãi đ□t tr□ng có nh□ng cây lát b□ g□m nh□m l□t nghiêng, là bi□t đ□□c hang □ và h□□ng đi c□a h□ hàng nhà Tý. Và cũng tu□ theo s□ l□□ng chu□t nhi□u ít ng□□i ta có th□ đ□t đăng ban ngày hay dùng ánh ánh sáng c□a đèn măng xông vào đêm đ□ săn b□t chu□t.

Loài chu□t đ□□c tr□i sinh tinh khôn ma quái nh□ng l□i có khuy□t đi□m l□n là th□ giác r□t y□u và ch□ nhìn theo đ□□ng th□ng không th□ li□c ngang ngó d□c nh□ con ng□□i. Do đó th□ săn chu□t không bao gi□ dùng chĩa đâm tr□□c m□t chu□t..

+ Th□t Chu□t trên đ□t Trung Hoa :

H□ hàng nhà Tý có nhi□u lo□i nh□ng d□ b□n và hôi hám nh□t v□n là gi□ng chu□t chù có hình d□ng r□t x□u, mõm dài, m□t g□n nh□ mù, đi đ□ng ch□m ch□m, lông màu xám luôn ti□t ra mùi hôi ch□ c□n ng□i cũng khi□n ta đã nôn o□. Th□ nh□ng sách Tàu l□i phán r□ng ‘ th□t ch□t chù ngon h□n các loài chu□t khác ‘ . Mu□n th□t không còn mùi hôi, khi làm ph□i đ□t r□i b□ lông r□i m□i l□t da và c□o th□t k□ toàn thân tr□□c khi đem ch□ bi□n thành các món ăn nh□u. Th□t chu□t chù có v□ ng□t, mùi th□m và r□t b□ không thua gì gan h□i c□u và cao h□ c□t, vì v□y ng□□i Tàu r□t □a thích.

□ Vũ Hán, th□ ph□ c□a t□nh H□ B□c, các khách s□n l□n đ□u có bán th□t chu□t v□i th□c đ□n g□m 10 món đ□c s□n, đ□□c ch□ bi□n t□ 100 con chu□t đ□ng vùng Giang Nam, trong s□ này món phi lê chu□t r□t đ□□c ái m□. T□i các khu ch□ kh□p t□nh Qu□ng Tây n□i nào cũng có bán chu□t s□ng, còn Qu□ng Đông thì có th□t chu□t đóng h□p. Riêng ng□□i Phúc Ki□n thì cho r□ng L□□n Chu□t là món ngon nh□t.

+ T□ Sâm Th□ C□a T□ Hy Thái H□u T□i Món Chu□t Bao T□ ngày nay :

Trong lúc c□ n□□c Tàu g□n nh□ đ□m chìm trong h□n lo□n nguy ng□p vì liên quân c□a các n□□c Tây ph□□ng t□n công vào các h□i c□ng và ngay t□i th□ đô B□c Kinh. Còn □ các t□nh mi□n Nam cũng không n□i nào yên □n vì s□ đe d□a c□a Nghĩa quân Thái Bình Thiên Qu□c.Tr□□c tình hình d□u sôi l□a b□ng này, thay vì Thanh tri□u ph□i t□n s□c c□u g□, trái l□i T□ Hy Thái H□u lúc đó đang n□m đ□i quy□n v□n t□nh b□ và ti□p t□c ăn ch□i trác táng mà đi□n hình là bu□i ti□c đ□c nh□t vô nh□ trong l□ch s□ Trung Hoa, vào T□t Giáp Tý (1874) đ□ kho□n đãi s□ th□n các n□□c Tây ph□□ng t□i B□c kinh. Xu□t thân t□ m□t gia đình Mãn châu nghèo đói.

T□ Hy sinh năm 1835 tên th□t là Na L□p Lan Nhi. Năm lên b□n tu□i, vì gia c□nh quá cùng khôn nên ng□□i cha ph□i bán cho m□t gia đình giàu □ Qu□ng Châu đ□ làm nô t□ nh□ng vì khôn ngoan lanh l□i nên đ□□c ch□ coi nh□ con cái trong nhà, cho ăn h□c đàng hoàng không khác gì m□t ti□u th□ đài các. Năm 14 tu□i khi nghe tin tri□u đình m□ cu□c tuy□n phi t□n cho thái t□, Lan Nhi đã

tr□n nhà lên t□n B□c Kinh □ng tuy□n và may m□n l□t vào m□t vua Hàm Phong. Năm 1856 , Lan Nhi sinh hoàng t□ T□i Thu□n nên đ□□c vua phong ch□c Hoàng h□u. Vì cung đi□n n□m □ phía tây nên S□ Tàu g□i bà là Tây H□u đ□ phân bi□t v□i Đông h□u Hi□u trinh □ phía đông.

Tuy không ra m□t gi□ quy□n chánh nh□ng T□ Hy Thái H□u hay Tây Thái H□u th□c s□ là m□t n□ hoàng không ngai đã n□m v□n m□nh Thanh tri□u và dân t□c Trung Hoa h□n n□a th□ k□ sau khi vua Hàm Phong thăng hà cùng lúc v□i cu□c chính bi□n Tân S□u ngày 8-11-1861. Đ□ đáp □ng nhu c□u xa hoa trác táng, T□ Hy đã tìm đ□ m□i cách đ□ tăng thu□ khóa làm cho dân chúng c□ n□□c thêm đói rách thê th□m. T□ Hy còn l□i d□ng quy□n th□ đ□ mua quan bán t□□c đ□ t□n thu tài v□t.

Ngoài vi□c tu s□a Hy Hòa Vi□n t□i B□c Kinh t□n kém h□n 36 tri□u Ph□t lang, ch□ đ□ ăn m□ng khánh th□ 60 tu□i, trong lúc đ□t n□□c đang x□y ra cu□c chi□n Trung-Nh□t. C□c k□ xa hoa lãng phí, nên m□i bu□i ăn T□ Hy luôn có đ□y đ□ s□n hào h□i v□ v□i th□c đ□n h□n 100 món khác nhau. Theo các tài li□u còn l□u tr□, trong ‘ thi□n phòng ‘ c□a cung Ninh Th□ có h□n 1500 v□t d□ng dành cho phòng ăn và nhà b□p, đ□□c làm b□ng vàng, b□c, ng□c mà phí t□n mua s□m lên t□i 15.000 l□ng b□c, trong lúc đó T□ Hy ch□ g□p qua loa vài món , còn t□t c□ đ□□c phân ph□ cho vua, hoàng h□u và cung n□, thái giám thân c□n. Tr□ thành góa b□a t□ năm 28 tu□i nh□ng t□i lúc 71, T□ Hy v□n đ□□c ca t□ng là m□t ng□□i đàn bà đ□p nh□ dùng h□ng ngày các lo□i r□□u b□, sâm nhung, trân châu m□t g□u.

Căn c□ vào s□ li□u còn l□u tr□ thì b□a ti□c do T□ Hy t□ ch□c đ□ chiêu đãi các s□ th□n T□y ph□□ng vào d□p T□t Nguyên Đán Giáp Tý (1874) đáng đ□□c x□p vào hàng k□ quan th□ gi□i cu□i th□ k□ XIX. Trong b□a ti□c đ□c nh□t vô nh□ này có t□i 400 quan khách ngo□i qu□c đ□□c m□i, T□ Hy đã phung phí công qu□ h□n 98 tri□u đ□ng (t□□ng đ□□ng v□i 400 l□□ng vàng th□i đó) và s□ d□ng t□i 1750 ng□□i đ□ ph□c v□ s□ th□c khách trên. Ti□c kéo dài 7 ngày t□ lúc đón giao th□a t□i mùng tám T□t m□i b□ m□c v□i h□n 140 món ăn g□m s□n hào h□i v□ (m□i ngày 20 món) , đ□□c chu□n b□ su□t 11 tháng ròng rã, do cac đ□u b□p gi□i nh□t n□□c đ□□c tuy□n ch□n t□ các t□nh .Đ□ quan khách ăn u□ng vui mi□ng, T□ Hy còn t□ ch□c thêm m□t ch□□ng trình ca nhã nh□c v□i s□ bi□u di□n c□a đoàn n□ vũ công di□m l□ nh□t trong cung đình. Đ□c bi□t trong th□c đ□n trên có b□y món ăn đ□c bi□t g□i là th□t trân mà Sâm Th□ đ□□c coi là k□ quái nh□t.

Đó là nh□ng con chu□t m□i đ□ đem nuôi trong l□ng kính, cho chúng ăn toàn th□ sâm th□□ng h□o h□ng và u□ng n□□c su□i. T□i khi nh□ng con chu□t này đ□ thì đem l□p con này nuôi riêng theo cách th□c tr□□c, đ□ cho chúng sinh ra th□ h□ m□i nh□ng ph□i đ□i cho t□i đ□i th□ ba m□i đúng là ‘ th□p toàn đ□i b□ ‘ . Lúc đó m□i đem nh□ng con chu□t bao t□ c□a l□p chu□t m□ này ăn đ□ c□i l□o hoàn đ□ng, tráng d□□ng b□ th□n. Ngày nay ng□□i Tàu v□n ti□p t□c ăn món ‘ chu□t bao t□ ‘ b□ng cách b□t chu□t đ□ng đem v□ nuôi b□ng g□o tr□n tr□ng gà và các v□ thu□c B□c. L□i cho chúng

u□ng sâm và n□□c c□t lê ép, đ□ chúng t□o ra th□ h□ th□ hai m□i đem dùng. Mu□n ăn ng□□i ta dùng b□t mì bao chu□t l□i ch□ ch□a cái đ□u đ□ ch□ng minh chu□t còn s□ng nên kêu chí choé.

Th□c ra không c□n ph□i t□i năm Tý chu□t m□i phá ho□i mùa màng mà năm nào chu□t cũng gây t□n h□i cho loài ng□□i kh□p ch□n. S□ Ký c□a T□ Mã Thiên có nh□c t□i câu chuy□n ‘ con chu□t trong lu g□o n□□c T□n ‘ nói v□ đ□i làm quan c□a Lý T□, t□ lúc theo h□u Lã B□t Vi t□i khi T□n Th□ Hoàng th□ng nh□t n□□c Tàu, cho Lý T□ làm Th□a t□□ng giàu sang t□t d□nh. Chính Lý T□ đã dâng k□ sách san b□ng thành quách c□a ch□ h□u, n□u ch□y binh khí, không phong đ□t cho b□t c□ m□t ai và tàn đ□c nh□t là đ□t sách chôn h□c trò.. Khi Th□ Hoàng b□ b□nh ch□t, cũng chính Lý T□ âm m□u v□i ho□n quan Tri□u Cao, gi□ chi□u l□p con nh□ c□a vua là H□ H□i làm Hoàng đ□. Nh□ng cu□i cùng vì tham v□ng quá l□n, T□ đã không ch□u làm con chu□t h□□ng ph□□c trong lu g□o n□□c T□n, nên m□i b□ phanh thây ch□t th□m.

Đây là m□t th□m k□ch muôn đ□i c□a con ng□□i, đáng đ□ cho chúng ta suy g□m mà t□ lo cho thân ph□n mình nh□t là giai đo□n này, vàng thau khó có th□ phân bi□t đ□□c Sau ngày 30-4-1975 mi□n Nam VN đ□i đ□i và nh□ đó ‘ cháy nhà m□i lòi ra m□t chu□t ‘.Ngày nay qua c□nh bi□n dâu l□n n□a và cũng trong nh□ng b□c tranh mây chó này, đã l□n l□□t hi□n ra trò đ□i ‘ chu□t sa h□ n□p, chu□t bò kh□i hang ‘ qua c□nh đ□i bi□n dâu dâu bi□n không bi□t vi□t sao cho h□t đ□□c .